poolehoidu. Remmini energiline ja asjatundlik tegevus, tema arukad algatused linna heakorra ja rae sisemise asjaajamise aladel sundisid isegi riiakaid raehärrasid tema autoriteeti tunnustama. Remmini juhatusel pääsis raes vähehaaval jälle asjalikum vaim valitsema. Raeliikmed andusid hoolikamalt oma kohuste täitmisele, kuritarvitused vähenesid ja linna asjaajamises võis tunda värskemaid puhanguid. Tänu neile soodsaile muudatusile elas Tartu võrdlemisi kergesti üle raske näljaaja XVII aastasaja lõpul, mil korralik tulunduslik tegevus katkes, elukallidus maad võttis ja linna majanduse alal erakordsete raskustega tuli võidelda.

Linna üldises korralduses ei sündinud Rootsi aja teisel poolel suuremaid muutusi. Raad koostus tavaliselt kahest bürgermeistrist ja kuuest raehärrast, kelle valimisse keskvalitsus hakkas avaldama endisest suuremat mõju. Rae tegevuses valitses alaliste tülide tõttu suurem rutiin kui Rootsi aja esimesel poolel. Tähtsamaist rae korraldusist nimetame kõige pealt sagedaid sundmäärusi toreduse ja pillamise, eriti daamide liiga uhkete rõivaste vastu, mille tõttu Remmini sõnade järgi „fast keinen Stand mehr unterscheiden, noch was Adel, oder Unadel, Dienstmagd oder Jungfer sey, wissen könnte". Samasuguseid eesmärke taotlesid a. 1684 väljaantud määrused pulmade kohta. Nende järgi pidid pulmapidud juba kell 10 õhtul lõppema; iga järgneva tunni pealt võeti 5 taalrit trahvi. Raehärrad võisid 20 paari pulmalisi kutsuda ja 8 toitu anda, gildide liikmed võisid kutsuda 15 paari ja esitada 6 rooga. 90-dais aastais pandi maksma uued politseimäärused (Policeyordnung), mis heakorra kohta käisid. Siingi läks algatus Hastferilt välja. Leides ka sel alal suure korralageduse valitsevat, laskis Hastfer kõik endised politseilised sundmäärused kokku koguda ja endale tutvumiseks saata. A. 1690 nõudis ta raelt „eine gute Policeyordnung nach des Ohrtes Zustand und Beschaffenheit zu projettiren". Raad seadis nõutava määrustiku kava kokku ja esitas veel samal aastal kindralkubernerile kinnitamiseks. Asi jäi siiski millegi pärast soiku, kuni Remmin bürgermeistrikohale pääsis ja a. 1693 tarvilise kinnituse nõutas. Määrused käivad mõõtude ja kaalude, tsunftide korralduse, uulide prügitamise ning puhastamise ja üldse heakorra küsimuste kohta. Seni olid kodanikud rae ja asevalitseja nõuetest hoolimata uulide mustusest puhastamise ja nende prügitamise suhtes õieti suurt loidust üles näidanud. Kindralkuberneri ja asevalitseja toetusel läks Remminil korda asja märksa parandada. Maksmapandud määruste järgi pidid majaomanikud „vähemalt laupäeviti" oma majade juurde kuuluvad uulid puhastama ja sinna kogunenud mustuse ära vedama. Ka uulide prügitamise suhtes saavutati nüüd teatavaid edusamme. Aastast 1687 leiame rae protokollist teate, et turu puhastamine oli tehtud avalikkude naiste ülesandeks[1]).

Ikka sagedamini tekkivate ja mõnikord õieti hävitavate tulikahjude vastu püüti võidelda mitmesuguste korralduste ja määruste abil. Juba a. 1675 nõudis kuberner tulikahjude vastu võitlemise paremat korraldamist, kuid kodanikkude vastuseismise pärast ei nihkunud asi paigast. Jällegi oli see Remmin, kelle algatusel a. 1693 kokku seati üksikasjaline ja täppis Brandordnung, millele kaks aastat hiljemini anti lõplik kuju. Mitmesse linnaossa tehti uued avalikud kaevud, mis raudketiga ja kahe ämbriga varustatud. Iga kodanik pidi endale soetama koduse pritsi, tarvilised ämbrid ja redeli. Lihavõttest mihklipäevani pidi iga maja ees seisma toober veega. Vastavad linnaametnikud olid kohustatud neli korda aastas nende abinõude olemasolu ja korrasoleku kohta revideerimisi toimetama. — Ker-

1) Rae protokoll a. 1687, lk. 208.

Tartu, lk. 89